ROK VI

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

№ 22

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 LISTOPADA 1931 R.

MIĘDZYNARODOWY DOM CHEMJI

W pierwszych dniach października r. b. odbyło się w Paryżu ogólne zebranie Fundacji Domu Chemji.

Idea Domu Chemji powstała w roku 1927, z okazji 100-lecia znakomitego uczonego francuskiego, Marcelego Berthelot. Komitety uczczenia setnej rocznicy urodzin Berthelot, zorganizowane w różnych krajach świata, doszły wówczas do wniosku, że zamiast wzniesienia odpowiedniego pomnika — rzeczą słuszniejszą będzie ufundowanie w Paryżu instytucji, godnej tego wielkiego dobroczyńcy ludzkości. Międzynarodowa subskrypcja dała w wyniku — na dzień 31 października 1930 — ogólną sumę zgórą 24 miljonów franków, w czem Francja i kolonje partycypują sumą przekraczającą 13 miljonów franków, zaś inne kraje — przeszło 11 miljonów franków.

Rząd francuski, doceniając wielkie znaczenie powołania w Paryżu instytucji Domu Chemji, przeprowadził przez izby ustawodawcze odpowiednią ustawę, w myśl której pałac Rochefoucauld d'Estissac, położony w pobliżu Pól Elizejskich na lewym brzegu Sekwany w Paryżu, został przeznaczony na Dom Chemji. Ponieważ jednak — stosownie do przepisów uchwalonej przez parlament francuski ustawy — pałac stanowić miał wspólną własność Domu Chemji i Uniwersytetu, przeto nasunęła się konieczność udzielenia odpowiedniej rekompensaty Uniwersytetowi wzamian za wyłączne przeznaczenie pałacu na instytucję Domu Chemji. Kosztem 3 miljonów franków udało się przeprowadzić tę koncepcję i aktem z dn. 1 lutego 1931 pałac Rochefoucauld stał się własnością Domu Chemji.

Pałac stanowi jeden z najpiękniejszych w Paryżu budynków, pochodzących z XVIII stulecia, składa się z korpusu centralnego i 2-ch skrzydeł bocznych, które są obecnie burzone. Korpus centralny pozostaje w dotychczasowej formie; charakterystyczne dla epoki wnętrza będą zachowane bez zmian; przeznaczony będzie na posiedzenia rad, kongresów, komitetów, komisyj oraz służyć będzie celom reprezentacyjnym. Boczne skrzydła, zaprojektowane zgodnie z charakterem architektonicznym starej części pałacu, mieścić będą naukowe i przemysłowe stowarzyszenia chemiczne, zarówno francuskie jak międzynarodowe — np. Międzynarodową Unję Chemiczną, Międzynarodowy Urząd Chemiczny i t. p. Obok środków pracy chemicznej, jakie zgrupowane będą w Domu Chemji, przybywający do Francji uczeni i technicy zagraniczni znaleźć tam będą mogli siedzibę swoich studjów i badań.

Z polskiego punktu widzenia Międzynarodowy Dom Chemji niezawodnie będzie posiadał poważne znaczenie. Coraz większa ilość chemików polskich udaje się na studja naukowe do Paryża; istnienie placówki, gdzie zetknąć się będzie można z działaczami chemicznymi nietylko francuskimi, lecz również innych narodowości, rozszerzy znakomicie możliwości pogłębienia studjów.

Polska była reprezentowana na posiedzeniu Fundacji. Ofiarodawcy, którzy partycypowali w zebranych funduszach sumą powyżej 5 tysięcy franków, mają prawo uczestniczenia w Zarządzie Fundacji. Kraj nasz, jak wiadomo, znajduje się na jednem z pierwszych miejsc wśród ofiarodawców z poza granic Francji. Przedstawicielem Komitetu Polskiego na paryskiem posiedzeniu był prezes rady Sp. Akc. „Ludwik Spiess i Syn" — p. konsul Bolesław Krzyżański.

UBEZPIECZENIE OD WYPADKÓW W PRZEMYŚLE CHEMICZNYM

W Nr. 17 „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" z dn. 1 września r. b. podaliśmy do wiadomości zaprojektowany przez komisję wyłonioną na terenie Związku podział tytułów niebezpieczeństwa przemysłu chemicznego w Zakładzie Ubezpieczeń od Wypadków. Dn. 24 października r. b. odbyło się w Min. Pracy i Opieki Społecznej posiedzenie Komisji IV, obejmującej przemysł chemiczny, materjały do ogrzewania i oświetlenia, przemysły: papierowy, introligatorski, gumowy i skórzany. Przemysł chemiczny reprezentowany był przez pp. dr. A. Hirszowskiego i inż. M. Holtorpa.

Komisja rozważyła szereg wniosków, zgłoszonych przez przedstawicieli zainteresowanych przemysłów w sprawie zmiany nomenklatury, i zaprojektowała w zakresie przemysłu chemicznego następujące jej brzmienie:

1) Nieorganiczny przemysł chemiczny i elektrochemiczny z wyłączeniem produktów, wymienionych oddzielnie.
2) Wyrób syntetycznych nawozów azotowych (wyrób saletry amonowej i karbidu zwiększa stopień niebezpieczeństwa).
3) Chemiczny przerób fosforytów i koncentracja nawozów potasowych.
3) Wyrób farb mineralnych, atramentu, czernideł, sztyftów do ołówków, kredek, farb i lakierów olejnych oraz sadzy z olejów mineralnych.
5) Wyrób sztucznych wód mineralnych.
6) Wyrób gazów technicznych (wodór, tlen, bezwodnik kwasu węglowego, acetylen) i innych.
7) Wyrób masy zapałczanej, materjałów wybuchowych, środków detonacyjnych. zapalnych, pirotechnicznych, celuloidu oraz manipulacja temi materjałami (znamię mniejszego niebezp. — skład zabezpieczony).
9) Chemiczna przeróbka drewna i żywicy łącznie z wyrobem garbników rośl.
10) Przerób ropy naftowej, wosku ziemnego, łupków bitumicznych i wyrób świec parafinowych.
11) Gazoliniarnie, wyrób sadzy z gazoliny i gazu ziemnego oraz rozdzielnie i gazownie gazu ziemnego.
12) Techniczna przeróbka smoły, asfaltu, wyrób papy dachowej i mieszanych smarów.
13) Wyrób półproduktów organicznych oraz barwników.
14) Wyrób produktów farmaceutycznych, kosmetycznych, perfumeryjnych, pachnideł, lakierów spirytusowych, estrowych i acetonowych oraz niewymienionych oddzielnie. Wyrób produktów nieorganicznych i organicznych oraz preparatów fotograficznych i samoistne laboratorja chemiczne. (Wyrób lakierów spirytusowych, dwusiarczku węgla i eteru siarkowego zwiększa stopień niebezpieczeństwa).
15) Wyrób sztucznego jedwabiu (znamię większego niebezp. — jedwab nitrocelulozowy).
16) Wyrób olejów roślinnych.
17) Przerób tłuszczów roślinnych i zwierzęcych, odpadków zwierzęcych, oraz wyrób spodjum, stearyny, mydła i świec kompozycyjnych.

KRONIKA

Dn. 4 listopada r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego, na którem Zarząd rozważał szereg bieżących spraw, związanych z działalnością naszej organizacji. Między innemi, postanowiono sprawozdanie za r. 1931 opublikować w nieco szczuplejszej niż dotychczas formie, pozostawiając jednak bez zmiany zarówno układ sprawozdania, jak część sprawozdawczą i monograficzną. Zarząd wychodzi bowiem z założenia, że sprawozdania Związku stanowią bardzo cenny materjał informacyjny o stanie oraz potrzebach przemysłu chemicznego, zaś tendencje oszczędnościowe, jakie muszą się rysować w budżecie Związku na rok przyszły — nie mogą wyrażać się w zwężeniu ram sprawozdania.

Postanowiono zwrócić się do Głównego Urzędu Statystycznego z wnioskami w sprawie układu nomenklatury statystycznej w zestawieniach, dotyczących handlu zagranicznego Polski. Dotychczasowe tablice, chociaż odpowiadają naogół swemu celowi, wymagają jednak pewnych uzupełnień, zwłaszcza w kierunku rozbicia pozycyj zbiorowych na szczuplejsze grupy.

Zarząd zapoznał się z zasadami projektu nowej Ustawy o handlu nawozami sztucznemi oraz przyjął do wiadomości pozytywne wyniki akcji w sprawie przeciwstawienia się projektom wprowadzenia obciążeń akcyzowych benzolu i sody.

Dn. 27-go października r. b. odbyło się 10-te doroczne plenarne posiedzenie Polskiego Kom. Normalizacyjnego.

Protokół z poprzedniego posiedzenia, komunikat o zmianach zaszłych w składzie osobowym Komitetu oraz sprawozdanie z działalności Komitetu za okres od dn. 1.IV. 1930 r. do dn. 31. III. 1931 r. przyjęto bez zastrzeżeń. Zkolei wysłuchano sprawozdania kasowego i przystąpiono do zatwierdzenia projektów norm, których wykaz obejmował trzy kategorje:

normy, co do których nie zgłoszono żadnych sprzeciwów,

normy z drobnemi poprawkami, przeważnie natury redakcyjnej, wreszcie

normy, co do których zgłoszono poważniejsze sprzeciwy; ostatnie normy uchwalono przy-

jąć warunkowo, t. j. po uzgodnieniu sprzeciwów z autorami projektu.

Do pierwszej kategorji projektów zaliczyć należy również przyjęte na posiedzeniu trzy normy chemiczne: kleju kostnego, skórnego i wymiarów świec.

W czasie dyskusji nad przyjmowaniem projektów norm wyłonił się szereg spraw. Między innemi ustalono definicję „wkręta" i „śruby"; uchwalono, że norma, poddana rewizji decyzją prezesa Komitetu, obowiązuje jednak do chwili przyjęcia nowej — z wyjątkiem, gdyby P.K.N. postanowił inaczej.

Następnie przewodniczący zakomunikował zebranym o utworzeniu nowych komisyj i podkomisyj oraz o zmianach zaszłych na stanowiskach przewodniczących. W łonie Komisji Technologji Chemicznej zostały ukonstytuowane dwie nowe podkomisje: farmaceutyczna — pod przewodnictwem dr. St. Otolskiego i podkomisja norm handlu karbidem z inż. T. Zamoyskim na czele. Inż. Smoleński zrzekł się przewodnictwa w podkomisji gazów technicznych, zaś inż. A. Elandt został przewodniczącym podkomisji acetylenowej (opracowanie przepisów o wytwarzaniu, przechowywaniu i używaniu acetylenu). Następnie zajęto się komisjami, wykazującemi małą aktywność i upoważniono Prezydjum do reorganizacji takich komisyj. Wreszcie przewodniczący zakomunikował o wygaśnięciu mandatów Francji i Holandji w prezydjum Rady Międzynarodowego Komitetu Normalizacyjnego i o wejściu w skład prezydjum Rady — Polski i Austrji. W r. 1933 projektowany jest zjazd Międzyn. Kom. Normalizacyjnego w Warszawie.

Wobec zamiaru Min. Komunikacji zniesienia taryfy wyjątkowej na importowane oleje egzotyczne, idące przez porty polskie do chemicznych fabryk tłuszczowych — dn. 3 listopada odbyła się w Min. Komunikacji konferencja, w której z ramienia Związku brali udział pp.: inż. J. Podraszko i A. Barszczewski. W wyniku dyskusji Ministerstwo przychyliło się do wniosku przedstawicieli przemysłu chemicznego utrzymania w mocy dotychczasowej taryfy.

W związku ze wzrastającem zapotrzebowaniem na krzemofluorki magnezu, wapnia i cynku, używane w przemyśle betonowym, Związek Przemysłu Chemicznego zwrócił się do fabryk superfosfatu z propozycją zbadania możliwości wytwarzania tych połączeń — zamiast otrzymywanych dotychczas przy produkcji superfosfatu krzemofluorków sodowych. Przemysł superfosfatowy przeprowadza obecnie studja nad odpowiedniem przestawieniem swoich możliwości w powyższym zakresie.

IX Kongres Międzynarodowy Chemji Czystej i Stosowanej odbędzie się w Madrycie w okresie od dn. 3 do 10 kwietnia 1932 r. Biuro organizacji Kongresu mieści się w Madrycie (Madrid 8, San Bernardo 49), dokąd wszyscy zamierzający wziąć udział w Kongresie zechcą zwrócić się bezpośrednio.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 95 dn. 29 października r. b. ukazały się pod poz. 726 i 727 teksty: 1) Międzynarodowego Porozumienia w sprawie wywozu kości, podpisanego w Genewie dn. 11 lipca 1928 oraz 2) Oświadczenia rządowego z dn. 19 sierpnia 1931 w sprawie ratyfikacji tego porozumienia.

Stosownie do przepisów porozumienia, wywóz kości surowych lub odtłuszczonych, jak również ich odpadków oraz skór nie ma podlegać zakazom lub ograniczeniom wywozu od dn. 1 października 1929, w każdym zaś razie cła wywozowe, nie przekraczające stawki 1.5 fr. szwajc. od 100 kg. — nie będą podwyższane. Cła ponad 3 fr. szwajc. będą stopniowo obniżane. Konwencja została podpisana przez następujące kraje: Niemcy, Austrję, Belgję, Wielką Brytanję, Bułgarję, Danję, Finlandję, Francję, Węgry, Włochy, Luksemburg, Norwegję, Holandję, Polskę, Rumunję, Jugosławję, Szwecję, Szwajcarję, Czechosłowację, Turcję.

W Dz. Ust. Nr. 96 z dn. 31 października r. b. ukazało się pod poz. 734 Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 27 października 1931 o dalszem zawieszeniu cła wywozowego od mizdry oraz odpadków i skrawków skór surowych wszelkich— do dn. 31 marca 1932 włącznie.

W Dz. Ust. Nr. 98 z dn. 8 listopada r. b. ukazało się pod poz. 750 Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 3 listopada 1931 w sprawie zakazu przywozu niektórych towarów.

Stosownie do przepisów tego Rozporządzenia zabroniony jest aż do odwołania przywóz: chlorku amonu(salmjaku), węglanu amonu — poz. t. c. 98 p. 1., saletry potasowej — poz. t. c. 103 p. 4, kwasu azotowego o koncentracji 40°Bé i mniej — poz. t. c. 108 p. 4b. Rozporządzenie weszło w życie dn. 11 listopada r. b.

Rozporządzenie to jest dalszą konsekwencją posunięć w zakresie polskiej polityki azotowej, uzupełniając w pewnym stopniu niedawne zarządzenia, podwyższające stawki celne na związki azotowe.

ECHA

* Z okazji święta Niepodległości odznaczeni zostali następujący działacze na polu przemysłu chemicznego: Inż. Eugenjusz Kwiatkowski — Wielką Wstęgą Orderu Odrodzenia Polski; Inż. Henryk Kułakowski i Inż. Edmund Trepka — Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski; Dr. Józef Landau i Inż. Tadeusz Zamoyski — Złotym Krzyżem Zasługi.

Wszystkim odznaczonym składamy serdeczne powinszowania.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	450 zł.
Alkohol metylowy techniczny 90%	170 „
„ „ czysty 99%	300 „
* Amonjak skroplony za 1 kg NH_3	1,80 „
* Azotniak mielony za 1 kg % N_2	1,73 „
* „ granulowany za 1 kg % N_2	1,88 „
Azotan amonu	100 „
Benzol handlowy 90%	85 „
„ czysty	100 „
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13,50 „
* Boraks	110 - 125 „
Chlorek cynku 50^0 Bé	45 „
Chlorek wapna bielący	36 „
Chlorek wapnia ($CaCl_2$)	20—22 „
Chloroform czysty	800 „
„ „pro narcosi"	1.00 „
Eter siarkowy	390 „
Fenol czysty	300 „
Formalina 40%	270 „
* Gliceryna farmaceutyczna 30^0 Bé	305 „
* „ techniczna 85/88%	175 „
* Karbid granulowany	75 „
Karbolineum	39,75 „
Klej kostny	265 „
Klej skórny	300 „
Krezol	140 „
* Kwas azotowy 30^0 Bé w przel. na 100% HNO_3	100 „
Kwas mrówkowy 85%	241 „
Kwas siarkowy 60^0 Bé	7,37 zł.
„ solny $19^0/21^0$ Bé	14,25 „
„ octowy techn. 30%	120 „
Mączka kostna odklejona 30% P_2O_5	16 „
„ rogowa 13/14$^0/_0$N	—
Naftalin surowy prasowany	34,50 „
„ czysty w łuskach	57,50 „
Octan sodu	140 „
„ ołowiu	215 „
Oleina zwierzęca destylat	210 „
„ „ saponifikat	190 „
Oleum 20%	19,94 „
Olej lniany	105 „
* Potaż kalcynowany 90/95%	120 „
* Potaż żrący topiony 88/92%	140 „
Pirydyna czysta za 1 kg.	9,75 „
Smoła preparowana	18,75 „
Siarczan amonu	36,80 „
* Siarczan miedzi	110—125 „
* Siarczek sodu 60/62%	65 „
Soda amonjakalna	25 „
„ kaustyczna	60 „
Sól glauberska kalcynowana niemielona	14,25 „
Stearyna	200 „
Superfosfat 16%	11,52—12,16 „
Toluol czysty	120 „
Żelatyna techn.	380 „

Ceny powyższe są cenami hurtowemi i rozumieją się za 100 kg. loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:
„PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BORUTA Sp Akc.", Zgierz, tel. Łódź. 121-01 i Zgierz 19; Warszawa, tel. 708-09 sprzedaż i 894-49 informacje.
„WOLA KRZYSZTOPORSKA" Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.
„PABJANICKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO", Pabjanice, tel. Łódź 21-86.

Chlorek wapna bielący:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ" Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Chlorek wapnia ($CaCl_2$):
Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE",

Farmaceutyczne przetwory:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN", Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.
Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LEVER Sp. Akc. Warszawa, Nowy Zjazd 1 telefony: 605-77, 605-99.

Gumowe artykuły techniczne:
Sp. Akc. „WOLBROM" Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 760-80.

Jedwab sztuczny:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Karbid:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ". Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94. Zakłady „ELEKTRO", Łaziska Górne, G. Śląsk.

Klej kostny i skórny:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Novarsenobenzol:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN". Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Oleina zwierzęca:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Phosphit:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN", Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel Centrala-Spiess.

Siarka:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel 875-39.

Słomka i włosie wiskozowe:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel 875-39.

Smoła pierwszorzędowa:
Zakłady „ELEKTRO". Łaziska Górne, G. Śląsk.

Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna:
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE" Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Soda kaustyczna:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ" Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Stearyna:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Żelazokrzem 45% i 75%:
Zakłady „ELEKTRO", Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI Drukarnia Współczesna, Szpitalna 10